

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. balandžio 6 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Gedimino Sagačio (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens L. V.** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 21 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo antstolio Mindaugo Dabkaus pareikšimą suinteresuotam asmeniui L. V. dėl baudos už teismo procesinio sprendimo nevykdymą skyrimo; suinteresuotas asmuo S. V., išvadą byloje teikianti institucija Valstybės vaikų teisių apsaugos ir įvairinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrius.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių teismo sprendimu nustatytos skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkos vykdymą, sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo akto turinį, taip pat už sprendimo, įpareigojančio skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą skiriamos baudos dydį, aiškinimo ir taikymo.
2. Antstolis prašė teismo išspręsti klausimą dėl baudos iki 300 Eur už kiekvieną uždelstą vykdyti teismo sprendimo dieną skyrimo suinteresuotam asmeniui L. V. (toliau – ir skolininkė) suinteresuoto asmens S. V. (toliau – ir iešikotojas) naudai.
3. Antstolis nurodė, kad Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktu (toliau – ir Sprendimų neįvykdymo aktas) nustatė, jog jo kontoroje vykdomas 2021 m. lapkričio 18 d. vykdomasis raštas dėl S. V. bendravimo su nepilnamete dukterimi R. V. tvarkos, pagal kurią suinteresuotas asmuo bendrauja su dukterimi teismo nustatyta tvarka. Antstolis 2021 m. lapkričio 23 d. L. V. surašė raginimą įvykdyti sprendimą, kuris, neįteiktas registruotu paštu, buvo paskelbtas viešai, taip pat išsiųstas ir įteiktas skolininkės darbovietai. Antstolio kontoroje 2021 m. gruodžio 28 d. gautas S. V. prašymas kreiptis į teismą dėl baudos skyrimo L. V. dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 23 d. nutartimi nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos nevykdymo ir antstolio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolai. Antstolis konstatavo, kad teismo procesinis sprendimas nėra vykdomas: Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 23 d. nutartis nėra pakeista ar panaikinta, jos vykdymas nėra sustabdytas, L. V. nepateikė duomenų, kad pradėtas ikiteisminis tyrimas, todėl ji turi laikytis teismo nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos. L. V. neleidžia S. V. bendrauti su dukterimi dėl dukters ligos, nors tai pagrindžiančių duomenų ji nepateikė. Bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimų buvo ir iki lapkričio mėn., tai patvirtina S. V. kreipimais į policiją.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gegužės 23 d. (sprendime nurodyta klaidinga data) tenkino pareiškėjo antstolio M. Dabkaus pareikšimą – skyrė suinteresuotam asmeniui L. V. 500 Eur baudą už teismo sprendimo nevykdymą suinteresuoto asmens S. V. naudai, paskirstė bylinėjimosi išlaidas.
5. Teismas nurodė, kad Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 23 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 2A-826-640/2021](#) ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 14 d. sprendimo civilinėje byloje [Nr. 2-170-869/2020](#) pagrindu S. V. išduotas vykdomasis raštas dėl jo bendravimo su dukterimi tvarkos, pagal kurią S. V. bendrauja su dukterimi: 1) kas antrą savaitgalį, penktadienį pasiimdamas dukterį iš ugdymo įstaigos, pasibaigus ugdymo veiklai, arba iš gyvenamosios vietos 17 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą sekmadienį 19 val.; 2) dvi šalių suderintas darbo dienas, pasiimdami dukterį iš ugdymo įstaigos, pasibaigus ugdymo veiklai, arba iš gyvenamosios vietos 16 val. ir 20 val. grąžinant į gyvenamąją vietą, konkrečias darbo dienas suderinant iki prasidedant savaitei, kurią vyksta bendravimas, o nesutariant geruoju, bendraujant antradienį ir ketvirtadienį; 3) S. V. turi teisę ligos atveju lankyti dukterį jos gyvenamojoje vietoje, nustatyto jo bendravimo su dukterimi metu, ir toks lankymas turėtų trukti iki 30 min.; 4) Tėvo dieną S. V. bendrauja su dukterimi, paimdamas ją iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 19 val., S. V. gimimo dieną, pasiimdamas dukterį iš ugdymo įstaigos, pasibaigus ugdymo veiklai, arba iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 20 val. (tuo atveju, jei tai darbo diena), arba pasiimdamas dukterį iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 20 val. (jei tai yra savaitgalio diena); Motinos dieną ir motinos gimimo dieną (gegužės 13 d.) su dukterimi praleidžia motina; 5) dukters gimimo dieną, pasiimdamas iš gyvenamosios vietos 9 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 13 val.; 6) poriniais metais pirmą šv. Velykų dieną ir antrą šv. Kalėdų dieną, pasiimdamas dukterį iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 20 val., neporiniais metais – antrą šv. Velykų dieną ir pirmą šv. Kalėdų dieną, pasiimdamas dukterį iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 20 val.; kitais metais atvirkščiai, t. y. neporiniais metais antrą šv. Velykų dieną ir pirmą šv. Kalėdų dieną, pasiimdamas dukterį iš gyvenamosios vietos 10 val. ir grąžindamas į gyvenamąją vietą 20 val. Šv. Velykoms sutampant su S. V. gimimo diena, prioritetą teikiamas šv. Velykų šventei. 14 kalendorinių dienų atostogų, išskaidant į ne mažiau nei į dvi dalis po 7 dienas, apie planuojamas atostogas kiekviena šalis turi informuoti prieš 14 dienų, planuojamoms atostogoms sutampant, poriniais metais pirmenybę teikiant tėvo planuojamam atostogų laikui, neporiniais metais – motinos. Bendravimo su vaiku metu kiekvienas iš tėvų privalo užtikrinti dukters dalyvavimą ugdymo veiklose bei iš anksto numatytą vaiko apsilankymą pas specialistus. Vaikui susirgus kiekviena iš šalių privalo nedelsdama informuoti kitą šalį. Šalys privalo bendradarbiauti visais klausimais, susijusiais su dukterimi. Tėvai turi teisę raštu

(elektroninio ryšio priemonėmis) susitarti ir dėl kitokios bendravimo su dukterimi tvarkos.

6. Prašymas dėl vykdomojo dokumento pateikimo ir vykdymo išlaidų apmokėjimo antstoliui pateiktas 2021 m. lapkričio 23 d. Tą pačią dieną priimtas patvarkymas priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti. L. V. išsiustas raginimas įvykdyti sprendimą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai išsiustas prašymas nedelsiant raštu pateikti antstoliui Vaiko teisių apsaugos skyriaus ir psichologo rekomendacijas dėl teismo sprendimo vykdymo eigos.
7. 2021 m. lapkričio 24 d. antstolis surašė faktinių aplinkybių konstatavimo protokolą – konstatuota, kad, 2021 m. lapkričio 23 d. S. V. atvykus pasiimti dukters iš ugdymo įstaigos, ten esanti moteris informavo, jog skambino R. V. motina ir pranešė, kad vaiko atvykus pasiimti močiutė. S. V. nuėjo į dukters klasę ir paėmęs ją ant rankų išėjo į lauką. Lauke prie durų buvo R. močiutė V. V.. Nešama mergaitė verkė. S. V. pasodino dukterį ant galinės automobilio sėdynės, priėjusi močiutė bandė paimti mergaitę, tačiau S. V. neleido V. V. patekti į automobilį. Prie automobilio durelių įvyko S. V. ir V. V. susistumdymas. Antstolis nematė, kad susistumdymo metu S. V. būtų sudavęs smūgį V. V., tačiau ši susiėmė už krūtinės ir ėmė teigti, kad jai buvo suduotas smūgis, kad jai bloga, skauda. V. V. iškvietė policiją, greitosios medicinos pagalbos atsisakė, tačiau, atvykus pareigūnams, paprašė iškviešti greitąją medicinos pagalbą. Policijos pareigūnams paklausus mergaitės, ar ji nori važiuoti su tėčiu, ši pasakė, kad nori.
8. 2021 m. lapkričio 25 d. antstolio kontoroje gautas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakymas – rekomendacija sudaryti sąlygas ir netrukdyti vykdyti nustatytos tėvo bendravimo su nepilnamečiu vaiku tvarkos, įpareigoti tėvus išklausti pozityvios tėvystės kursą ir (ar) lankyti mediatoriaus konsultacijas; siekiant ateityje užkirsti kelią vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimams, kituose vaiko susitikimuose su tėvu galėtų dalyvauti antstolis ir psichologas.
9. Neįteikus L. V. raginimo vykdyti sprendimą, raginimas 2021 m. gruodžio 13 d. buvo paskelbtas viešai, o 2021 m. gruodžio 21 d. išsiustas į jos darbovietę, ten 2021 m. gruodžio 23 d. buvo įteiktas. 2021 m. gruodžio 28 d. S. V. kreipėsi į antstolį su prašymu kreiptis į teismą dėl baudos L. V. skyrimo dėl teismo nustatytos bendravimo su dukterimi tvarkos nevykdymo. 2021 m. gruodžio 29 d. buvo surašytas Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktas, kuriame nurodyti bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimai, fiksuoti 2021 m. lapkričio 24 d., 2021 m. lapkričio 26 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokoluose (dėl 2021 m. lapkričio 23 d. incidento prie ugdymo įstaigos), 2021 m. gruodžio 22 d. protokole (dėl ROIK kodais fiksuotų pažeidimų, 2021 m. gruodžio 16 d., 2021 m. gruodžio 17 d. įvykių).
10. Raginimas įvykdyti sprendimą per 10 dienų nuo jo įteikimo L. V. įteiktas viešo paskelbimo būdu (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 660 straipsnis) ir laikomas įteiktu jo paskelbimo dieną – 2021 m. gruodžio 13 d. Taigi 10 dienų terminas sprendimui įvykdyti suėjo 2021 m. gruodžio 23 d.
11. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#) išaiškinimus raginime įvykdyti teismo sprendimą nurodytas, tačiau nesuėjęs terminas sprendimui įvykdyti negalėtų būti kliūtini surašyti sprendimo neįvykdymo aktą, jame nurodant ir tuos pažeidimus, kurie atsirado iki raginimo įteikimo. Tai reiškia, kad nagrinėjamu atveju teismas turi pagrindą spręsti dėl antstolio Sprendimų neįvykdymo akte nurodytų 2021 m. lapkričio 23 d., 2021 m. gruodžio 16 d. ir 2021 m. gruodžio 17 d. pažeidimų.
12. Be šių pažeidimų, S. V. savo atsiliepime nurodė dar 32 dienas, kuriais negalėjo bendrauti su vaiku, paaiškino, kad jis šiuos pažeidimus fiksuavo kviesdamas policiją ir jiems buvo suteikiami ROIK kodai. Antstolis Sprendimų neįvykdymo akte patvirtino, kad 2021 m. gruodžio 22 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nurodyta, jog suinteresuotas asmuo S. V., kreipdamasis dėl faktinių aplinkybių konstatavimo, pridėjo ROIK kodus. Vis dėlto iš paties faktinių aplinkybių konstatavimo protokolo nustatyta, kad antstolis gavo S. V. prašymą konstatuoti faktines aplinkybes, prie jo pridėti ROIK kodai Nr. 0121000726516, 012000747314, 0121000805008, 0121000807696, 0121000809997, 0121000812354, 0121000807971, tačiau konstatavimo dalyje jokios su tuo susijusios aplinkybės nefiksuotos. Jokių kitų duomenų, susijusių su šiais kodais, nei vykdomojoje byloje, nei nagrinėjamoje civilinėje byloje nėra, todėl nėra galimybės nustatyti, dėl kokių konkrečių aplinkybių, kokiomis konkrečiomis datomis jie fiksuoti. Nesant pateiktų objektyvių duomenų ir tiesioginių įrodymų, kokiomis konkrečiomis datomis, dėl kokių pažeidimų buvo kviesta policija ir suteikti ROIK kodai, nėra pagrindo daryti išvadą, kad fiksuoti būtent bendravimo tvarkos pažeidimai ir būtent tuo laikotarpiu, kuris patenka į nagrinėjamos bylos apimtį.
13. L. V. atstovas teismo posėdžio metu nurodė, kad, remiantis Vaiko teisių apsaugos skyriaus 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. BV-374, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba turi išaiškinti tėvams teismo sprendimo vykdymo tvarką, tėvų teises ir pareigas, atsakomybę, teisę kreiptis į antstolį. Gavusi antstolio teikimą ji turi informuoti apie tai tėvus, vertinti, ar informacija nesusijusi su vaiko teisių pažeidimu, intis veiksmų, nurodytų Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme. Pagal [CPK 764 straipsnio](#) 6 dalį, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintos Sprendimų vykdymo instrukcijos (toliau – ir Sprendimų vykdymo instrukcija) 26 punktą, antstolis turi kreiptis į Vaiko teisių apsaugos skyrių dėl informacijos pateikimo. Prireikus priimamas patvarkymas dėl sprendimo vykdymo tvarkos. Ši tvarka antstoliui privaloma, tačiau nurodyti veiksmai nebuvo atlikti. Teismas nurodė, kad šias aplinkybes L. V. atstovas nurodė tik baigiamojame kalboje, o tai prieštarauja [CPK 253 straipsnio](#) 4 daliai. Be to, antstolis įvykdė pareigą kreiptis į Vaiko teisių apsaugos instituciją dėl bendravimo tvarkos vykdymo rekomendacijų ir atitinkamas rekomendacijas gavo – iš esmės nurodyta, kad turi būti vykdoma teismo nustatyta bendravimo su vaiku tvarka. Tokią išvadą pateikė ir Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrius.
14. Nors Vaiko teisių apsaugos skyriaus rašte papildomai nurodyta, kad būtų naudingas psichologo dalyvavimas, rekomenduota sudaryti sąlygas ir netrukdyti vykdyti nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos, įpareigojant tėvus išklausti pozityvios tėvystės kursą ir (ar) lankyti mediatoriaus konsultacijas, nurodant, kad susitikimuose su tėvu galėtų dalyvauti antstolis ir psichologas; šios rekomendacijos nepaneigia teismo sprendimo privalomumo principo ir nesudaro pagrindo teigti, kad dėl jų antstolis negalėjo vykdyti galiojančio teismo sprendimo ir surašyti Sprendimų neįvykdymo akto. Sprendimų vykdymo instrukcijos 50 punkte nustatyta, kad psichologas kviečiamas dalyvauti vykdymo procese bet kurios iš vykdomosios bylos šalių, valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo prašymu ar nusprendus antstoliui. Nors Vaiko teisių apsaugos skyrius pateikė atitinkamą rekomendaciją, nei šalių, nei paties skyriaus prašymų dėl psichologo dalyvavimo gauta nebuvo, antstolis tokio sprendimo taip pat nepriėmė, tačiau tokia pareiga jam ir nėra nustatyta.
15. 2021 m. lapkričio 23 d. buvo S. V. bendravimo su vaiku diena, kurią jis turėjo pasiimti vaiką iš ugdymo įstaigos 16 val. Tačiau L. V., motyvuodama tuo, kad kreipėsi į institucijas su skundais dėl S. V. smurto prieš vaiką, susisiekt su ugdymo įstaiga ir S. V. ir informavo, kad vaiką iš ugdymo įstaigos pasiims jos motina. Žinute S. V. ji taip pat nurodė, kad, kol nebus priimtas sprendimas dėl jos pateikto skundo, S. V. vaiko iš ugdymo įstaigos pasiimti negalės. Į ugdymo įstaigą atvykus tiek S. V., tiek L. V. motinai V. V., įvyko konfliktas.
16. Skolininkas turi pareigą įrodyti, jog teismo procesinio sprendimo negali įvykdyti dėl objektyvių nuo jo valios nepriklausančių priežasčių. Nutarimu dėl atsisakymo pradėti išteisinį tyrimą L. V. kaltinimai S. V. įvertinti kaip subjektyvūs spėjimai, hiperbolizavimas vertinant situaciją, todėl nei jie, nei pačios L. V. teikiami skundai negali būti laikomi nei objektyvomis, nei nuo jos valios nepriklausančiomis teismo sprendimo nevykdymo priežastimis. Vieno iš tėvų subjektyvūs įtarimai, kad kito tėvo aplinka vaikui nėra pakankamai saugi, negali būti vertinami kaip pakankamas pagrindas savavališkai riboti teismo nustatytą vaiko bendravimą su tėvu, kadangi vaiko interesus bendrauti su tėvu taip pat prioritetiškai saugotinas. Net tuo atveju, jei kaltinimai būtų pagrįsti, tai nesuteiktų L. V. teisės riboti S. V. bendravimą su vaiku, kol tam nebūtų teisinio pagrindo. Iškilus grėsmei nukentėjusiojo interesams, paprastai taikomos kardomosios priemonės, kurios ir būtų pagrindas riboti S. V. bendravimą su vaiku. Tačiau teismo posėdžio metu abi šalys patvirtino, kad jokios kardomosios priemonės nagrinėjamu atveju nebuvo taikytos. Teismo 2021 m. liepos 23 d. ir 2021 m. gruodžio 21 d. nutartimis atmesti ir L. V. prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones Vilniaus miesto apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. e2-1221-869/2022 pagal jos ieškinį dėl bendravimo su vaiku tvarkos pakeitimo.

17. Nesant pakeistam teismo sprendimui, pritaikytoms kardomosioms ar laikinosioms apsaugos priemonėms, bet koks S. V. bendravimo su vaiku ribojimas yra nepagrįstas, ir tai L. V. buvo žinoma, nes iš esmės analogiškoms aplinkybėms (jai įtarus S. V. smurtą prieš šalių nepilnametį vaiką) teismas 2019 m. kovo 25 d. nutartimi jai skyrė baudą už teismo sprendimo nevykdymą. Nepaisydama to, L. V. savavališkai riboja S. V. teisę bendrauti su vaiku, o tai sudaro pagrindą konstatuoti piktybišką L. V. elgesį. Nors abu suinteresuoti asmenys pripažįsta, kad 2021 m. lapkričio 23 d. S. V. vis dėl to pavyko pabendrauti su vaiku, tačiau bendravimas buvo sutrikdytas, truko trumpiau, nei buvo nustatyta bendravimo su vaiku tvarkoje, laikas, kaip nurodė pati L. V., valandą laukė mašinoje, kol buvo kviečiama policija ir greitoji medicinos pagalba, verkė. Taigi savo veiksmais, aktyviai trukdydama S. V. bendrauti su savo nepilnamečiu vaiku, L. V. pažeidė nustatytą bendravimo su vaiku tvarką, vaiko teises ir geriausius interesus.
18. Tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad 2022 m. gruodžio 16 d. ir 2022 m. gruodžio 17 d. S. V. bendravimas su dukterimi neįvyko, nors pagal teismo sprendimą tai buvo jo bendravimo su vaiku dienos. L. V. teigimu, duktė sirgo, buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl S. V. smurto prieš L. V. motiną, vaikas nenorėjo bendrauti su tėvu. L. V. nepateikė jokių duomenų, kad 2021 m. gruodžio 16–17 d. vaikas sirgo. 2021 m. gruodžio 22 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nurodoma, kad S. V. mobiliojo ryšio telefonu prisijungė prie www.esveikata.lt dukters duomenų, paskutinis vaiko apsilankymas poliklinikoje vyko 2021 m. lapkričio 12 d. Nors bendravimo tvarkoje pareiga pateikti ligos pažymą nėra nustatyta, tačiau tiek Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 14 d. sprendime, tiek Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 23 d. nutartyje nurodyta, jog pakankamas pagrindas konstatuoti, jog vaikas serga, ir tuo atveju nevykdyti bendravimo su vaiku tvarkos nuostatų, įtvirtinančių atsakovui teisę bendrauti su dukterimi, ją pasiimant iš gyvenamosios vietos, yra gydytojo pažyma apie vaiko ligą. Tokie duomenys į nagrinėjamą bylą nepateikti. L. V. laikėsi pozicijos, kad ne visais atvejais liga yra tokia sunki, kad būtina kvesti gydytoją, tačiau tai tik patvirtina, kad tokiais atvejais nėra būtina ir riboti S. V. bendravimo su vaiku. S. V. turi pareigą užtikrinti vaiko gerovę, duomenų, kad negalėtų to padaryti vaiko ligos atveju, byloje nėra. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. kovo 23 d. nutartyje taip pat pasisakė, kad ligos atveju vaiku turi pasirūpinti abu tėvai. Tačiau L. V. šią S. V. teisę riboja, nepagrįstai priskirdama sau prerogatyvą spręsti dėl to, kas rūpinsis vaiku. Bendravimo su vaiku tvarkoje nenurodyta, kas lemia išvadą, jog ligos atveju bendravimas su vaiku nevyksta. Pagal bendravimo su vaiku tvarkos 3 punktą, tokiu atveju S. V. turi teisę ligos atveju lankyti dukterį jos gyvenamojoje vietoje, nustatytos jo bendravimo su dukterimi metu, ir toks lankymas turėtų trukti iki 30 min. Kita vertus, jei tokia bendravimo su vaiku tvarka L. V. buvo neaiški, ji turėjo teisę kreiptis į teismą dėl teismo sprendimo išaiškinimo. L. V. teismo sprendimas dėl bendravimo su vaiku tvarkos ligos metu buvo aiškus, tą patvirtina ir jos 2021 m. gruodžio 17 d. 14 val. pranešimas S. V., fiksuotas 2021 m. gruodžio 22 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole, – nurodyta, kad R. lankymas nėra galimas dėl L. V. motinos sumušimo, dėl ko pradėtas ikiteisminis tyrimas. Ikitiesminio tyrimo inicijavimas pats savaime negali būti pagrindas nevykdyti teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos, ypač atsižvelgiant į tai, kad smurtas galimai panaudotas ne prieš vaiką, o prieš trečiąjį asmenį, net jei jis gyvena kartu su vaiku. Kardomosios priemonės, dėl kurios S. V. nebūtų galėjęs artintis prie vaiko ar jo gyvenamosios vietos, taikytos nebuvo, todėl pradėtas ikiteisminis tyrimas nesuteikė L. V. teisės prieštarauti S. V. bendravimui su vaiku ar jo lankymui. Suinteresuoti asmenys turėjo vadovautis bendravimo su vaiku tvarkos 10 punktu ir bendradarbiauti su dukterimi susijusiais klausimais, tačiau L. V. šios pareigos nevykdė.
19. VŠĮ „Šeimos menas“ 2022 m. sausio 12 d. pažymoje neaptariamoms vaiko streso ir įtampos priežastys. Nors vaikas nurodė bijantis tėvo, visiškai neaišku, kas tokią baimę sukėlė. Objektivių duomenų, neginčijamai patvirtinančių, kad ji sukelta S. V., byloje nėra. 2021 m. lapkričio 24 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nurodoma, kad po konflikto su močiute vaikas norėjo būti su tėvu. Neatmestina, kad vaiko požiūriu į tėvą įtaką daro kartu gyvenantys asmenys. Psichologo rekomendacijos užtikrinti vaikui stabilumą, ramybę ir saugumą nereiškia pagrindo riboti jo bendravimą su tėvu. Priešingai, stabilumą vaikui užtikrina būtent nustatytos bendravimo tvarkos laikymasis, o ramybę ir saugumą jausmą – vaiko skatinimas bendrauti su skyrium gyvenančiu tėvu, teigiamai apie jį atsiliepiant. Tai, kad R. ryšys su tėvu yra artimas, patvirtina S. V. pateikta 2022 m. kovo 26 d. psichologinio tyrimo išvada. Byloje nėra objektivių duomenų, patvirtinančių, kad 2022 m. gruodžio 16–17 d. vaikas nebendravo su tėvu dėl savo paties nenoro ir atsisakymo tai daryti. Tikėtina, kad, kilus konfliktui, vaikas, būdamas motinos aplinkoje, galėjo išsigąsti, nenorėti gilinti konflikto ir dėl to atsisakė bendrauti su tėvu. Vaiko nenoro, atsisakymo bendrauti su vienu iš tėvų negalima tapatinti su vaiko interesais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-35-969/2020). Byloje nenustatyta, kad bendravimas su tėvu nevyko dėl visiškai savarankiško, kategoriško, nepakeičiamo net abipusėmis suinteresuotų asmenų pastangomis vaiko nenoro bendrauti su tėvu.
20. L. V. neturi didesnių teisių į vaiką ir neturi įgaliojimų spręsti, ar tam tikras S. V. elgesys gali būti pagrindas riboti jo bendravimą su vaiku. Tokie įgaliojimai suteikti teismui, ikiteisminio tyrimo institucijoms. Kol nėra šių institucijų priimtų sprendimų (taikytų laikinųjų apsaugos priemonių, kardomųjų priemonių), L. V. negali savavališkai, savo subjektyvaus vertinimo pagrindu riboti S. V. teisę bendrauti su vaiku ir atitinkamai vaiko teisę bendrauti su tėvu. Galimai netinkamas S. V. elgesys (vaiko akivaizdoje konfliktuojant su vaiko močiute, be paliovos skambinant į domofoną, taip gąsdinant vaiką) buvo išprovokuotas pačios L. V. trukdymo įgyvendinti jo teisę bendrauti su vaiku.
21. Teismas konstatavo, kad L. V. 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. nevykdė teismo sprendimo dėl nepilnametės dukters bendravimo su tėvu S. V., todėl yra pagrindas skirti L. V. baudą už teismo sprendimo nevykdymą, sumokant ją S. V.. Nors [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalis nustato galimybę skirti baudą už kiekvieną sprendimo nevykdymo dieną, teismas, sprenddamas dėl baudos dydžio, atsižvelgė į tai, kad šiuo atveju bauda skiriama ne dėl dėsimo įvykdyti sprendimą, o dėl konkrečių teismo procesinio sprendimo nevykdymo epizodų. Spręsdamas dėl baudos dydžio teismas įvertino, kad bauda už teismo sprendimo nevykdymą L. V. skiriama ne pirmą kartą, kad ji skiriama už ne vieną epizodą. Iš pačios L. V. atsiliepimo matyti, kad nevykdymo epizodų buvo ir gerokai daugiau. Bendravimo su vaiku tvarka nevykdyta dėl tų pačių priežasčių, kurias teismas įvertino kaip nepateisinančias sprendimo nevykdymo. Nors nagrinėjamu atveju teismas dėl šių epizodų nesprendė, nes jie nebuvo nurodyti antstolio pareiškime arba jų nebuvo įmanoma vienareikšmiškai siesti su pareiškėjo (antstolio) nurodytais ROIK nenumais, kuriuos antstolis nurodė kaip pareiškimo pagrindą, tačiau jie svarbūs vertinant teismo sprendimo nevykdymo laikotarpį, sistemiskumą. Teismas nurodė, kad bauda turi skatinti vykdyti teismo sprendimą. Tuo atveju, jei skolininko turtinė padėtis gera, bauda taip pat turėtų būti didesnė, nes kitaip nepasieks jos skyrimo tikslų. L. V. pajamos šiais metais vidutiniškai siekė virš 6000 Eur per mėnesį (neatskaicius mokesčių). Remiantis teismo 2020 m. gruodžio 14 d. sprendimu jo priėmimo metu L. V. nuosavybės teise turėjo kotedžą, du žemės sklypus Vilniaus rajone, 2019 m. gamybos automobilį, todėl teismas nusprendė, kad L. V. turinė padėtis yra gera, ir skyrė jai vienkartinę 500 Eur baudą.
22. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal L. V. apeliacinį skundą, 2022 m. liepos 21 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. gegužės 23 d. nutartį, paskirstė bylinėjimosi išlaidas.
23. Kolegija nurodė, kad Globos namų „Užuovėja“ 2021 m. gruodžio 6–8 d. Vaiko, galimai nukentėjusio nuo seksualinės prievartos, įvertinimo išvadoje nurodoma, jog vaiko vertinimo metu duomenų apie galimai patirtą seksualinę prievartą nenumatyta. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto penktojo policijos komisariato veiklos skyriaus 2021 m. lapkričio 25 d. nutarime atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą skolininkės įtarimai išieškotojui įvertinti kaip subjektyvūs spėjimai, hiperbolizavimas vertinant situaciją. Teismo 2021 m. liepos 23 d. ir 2021 m. gruodžio 21 d. nutartimis skolininkės prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones Vilniaus miesto apylinkės teismo nagrinėjamoje civilinėje byloje Nr. e2-1221-869/2022 pagal jos ieškinį dėl bendravimo su vaiku tvarkos pakeitimo buvo atmesti. Dėl skolininkės įtarimų išieškotojui prieš vaiką naudojusi smurtą pagrindu ribojami išieškotojo bendravimo su vaiku teismo 2019 m. kovo 25 d. nutartimi L. V. jau buvo skirta bauda už teismo sprendimo nevykdymą. Kolegija konstatavo, kad teismo 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimo dėl bendravimo su dukterimi tvarkos skolininkė nevykdė remdamasi subjektyviais įtarimais, kad išieškotojo aplinka vaikui nėra saugi, tačiau šie įtarimai negalėjo būti pakankamas pagrindas savavališkai riboti teismo nustatytą vaiko bendravimą su skyriumi gyvenančiu tėvu.
24. Skolininkė, aktyviai trukdydama išieškotojui bendrauti su vaiku, pažeidė teismo nustatytą bendravimo su vaiku tvarką, vaiko teises ir geriausius interesus, nes vaikas dėl kviečiamos policijos ir greitosios medicinos pagalbos, išieškotojo konflikto su močiute patyrė stresą, o šis neabejotinai turėjo neigiamos įtakos vaiko psichinei ir fizinei sveikatai ir gali turėti įtakos jos raidai ateityje. Tokie L. V. objektyvaus pagrindo

neturintys veiksmai, siekiant įsitikinti, kad prieš vaiką nėra naudojamas smurtas ir išieškotojo aplinka jai saugi, pagrįstai pirmosios instancijos teismo įvertinti kaip piktybiškas skolininkės elgesys, kuris žaloja vaiką (vaikui pasireiškia tikas, šlapimo nelaikymas), trikdo tėvo ir vaiko ryšį.

25. Skolininkė teismui nepateikė įrodymų, kad 2021 m. gruodžio 16–17 d. vaikas sirgo ([CPK 12](#), 178 straipsniai). Teismas nėra nustatęs įpareigojimo vaiko ligos atveju kreiptis į sveikatos priežiūros įstaigą dėl sveikatos pažymos išdavimo, tačiau yra išaiškinęs, kad gydytojo pažyma yra pakankamas įrodymas vaiko ligai konstatuoti. Nesant pakankamų įrodymų, patvirtinančių vaiko ligą, skolininkė privalėjo perduoti vaiką išieškotojui pagal teismo nustatytą bendravimo su vaiku tvarką, juolab kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. kovo 23 d. nutartyje yra išaiškinęs, kad ligos atveju vaiku turi pasirūpinti abu tėvai, kurie, beje, abu yra gydytojai.
26. Išieškotojui 2021 m. gruodžio 16–17 d. ne tik nepagrįstai buvo ribojama teisė pasiimti vaiką, bet ir aplankyti jo gyvenamojoje vietoje pagal teismo nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos 3 punktą dėl skolininkės motinos jam inicijuoto ikiteisminio tyrimo. Tačiau tai, kad vaikas ir skolininkės motina gyvena tuo pačiu adresu, nėra pagrindas nevykdyti teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos, nes išieškotojui nebuvo pritaikytos kardomosios priemonės, draudžiančios artintis prie vaiko ar jo gyvenamosios vietos, todėl nėra pripažintinos objektyvomis aplinkybėmis, pateisinančiomis teismo sprendimo nevykdymą. Suinteresuoti asmenys turėjo vadovautis bendravimo su vaiku tvarkos 10 punktu ir bendradarbiauti su vaiku susijusiais klausimais, nes teismo sprendimu kiekviena gyvenimiška situacija negali būti reglamentuota, tačiau skolininkė be objektyvių priežasčių neleido išieškotojui nei pasiimti, nei aplankyti vaiko.
27. Teismo nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos laikymasis, vaiko skatinimas bendrauti su skyrium gyvenančiu tėvu, neatsiliepiant apie jį neigiamai, yra vaiko stabilumo, ramybės ir saugumo garantas. Globos namų „Užuovėja“ 2021 m. gruodžio 6–8 d. Vaiko, galimai nukentėjusio nuo seksualinės prievartos, įvertinimo išvadoje nurodoma, kad vertinimo duomenys leidžia kelti prielaidą apie vaiko patiriamus emocinius sunkumus. Kaip itin jautri, emociškai sudėtinga atsiskleidžia šeimos tema ir tėvų tarpusavio konfliktas. Pažymėtina, jog tyrimo metu vaikas abu tėvus įvardija kaip sau artimus, tačiau juos apibūdina kaip negebančius suteikti veiksmingos emocinės paramos ir praktinės pagalbos. 2021 m. lapkričio 24 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokole nurodoma, kad po išieškotojo konflikto su močiute prie darželio vaikas norėjo būti ne su močiute, o su tėvu, kitų duomenų, kad vaikas galėjo išsigąsti tėvo, byloje nėra. Todėl labiau tikėtina, kad vaiko požiūrio apie tėvą formavimui įtakos turi kartu gyvenančios skolininkės ir jos motinos atsiliepimai apie jį, dėl kurių vaikas gali atsiskirti bendrauti su skyrium gyvenančiu tėvu. Išieškotojo netinkamą elgesį (konfliktus su skolininke ir jos motina vaiko akivaizdoje ir kt.) lėmė skolininkės trukdymas įgyvendinti jo teisę bendrauti su vaiku, skolininkei savo supratimu koreguojant teismo nustatytą išieškotojo bendravimo su vaiku tvarką. Byloje nėra objektyvių duomenų, patvirtinančių, jog 2022 m. gruodžio 16–17 d. vaikas nebendravo su tėvu dėl visiška savarankiško, kategoriško, nepakeičiamo net abipusėmis suinteresuotų asmenų pastangomis vaiko nenoro bendrauti su tėvu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-35-969/2020](#)). Vaikas tapo manipuliavimo priemone nesibaigiančiame išieškotojo ir skolininkės konflikte, tokia situacija ypač kenkia vaiko raidai.
28. Skolininkė 2022 m. lapkričio 23 d., 2021 m. gruodžio 16–17 d. nevykdė teismo sprendimo dėl nepilnamečio vaiko bendravimo su tėvu tvarkos, ir pirmosios instancijos teismas pagrįstai skolininkei paskyrė baudą, kuri turi būti sumokėta išieškotojo naudai ([CPK 771](#) straipsnio 1, 6 dalys). Pirmosios instancijos teismas, nustatydamas skiriamos baudos dydį – 500 Eur, tinkamai įvertino baudos skyrimui reikšmingas aplinkybes (sprendimo nevykdymo pakartotinumą, nevykdymo epizodų skaičių, pažeidimų laikotarpį, sistemiskumą, skolininkės turtinę padėtį) ([CPK 771](#) straipsnio 1, 6 dalys, 776 straipsnis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

29. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo L. V. prašo panaikinti bylą nagrinėjusių teismų nutartis ir priimti naują sprendimą – atmesti antstolio pareikšimą dėl baudos skyrimo, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

29.1. Pagal [CPK 624](#) straipsnio 1 dalį antstolis priverstinių vykdymo veiksmų gali imtis tuomet, kai skolininkas neįvykdo antstolio raginime nurodyto reikalavimo įvykdyti teismo sprendimą. Pagal [CPK 656](#) straipsnio 1 dalį raginimas yra dokumentas, kuriuo antstolis informuoja skolininką apie gautą vykdyti dokumentą, paragina skolininką geruoju įvykdyti teismo ar kitos institucijos sprendimą ir įspėja skolininką, kad priešingu atveju sprendimą antstolis įvykdytų priverstinai. Pagal [CPK 656](#) straipsnio 6 punktą raginime turi būti nurodytos [CPK 643](#) ir [644](#) straipsniuose įtvirtintos skolininko teisės ir pareigos vykdymo procese. Todėl raginimas turi ir kitą svarbią procesinę reikšmę – pateikdamas raginimą, antstolis išaiškina skolininkui jo teises ir pareigas vykdymo procese. Taigi raginimas ir jame nustatytas terminas įvykdyti sprendimą turi esminę reikšmę vykdymo procese, nes be šio dokumento negali būti pradėtas priverstinis vykdymo procesas ir skolininkui taikomos priverstinio vykdymo priemonės. [CPK 624](#) straipsnio 2 dalyje nurodytų priverstinio vykdymo priemonių sąrašas nėra baigtinis. [CPK 771](#) straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta antstolio teisė ir kartu pareiga surašyti bei pateikti teismui Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą bei prašyti skirti skolininkui baudą taip pat laikytina priverstinio vykdymo priemone, kuria gali pasinaudoti tik antstolis, siekdamas priversti skolininką įvykdyti teismo sprendimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#)). Sistemškai aiškinant [CPK 624](#), [656](#), [771](#) straipsnių nuostatas, [771](#) straipsnio 6 dalyje nustatyta bauda, kaip priverstinio vykdymo poveikio priemonė, skolininkui gali būti paskirta tik už sprendimo nevykdymą priverstinio vykdymo proceso metu, o ne už veiksmus ar neveikimą, kuriuos skolininkas atliko ar neatliko įsiteisėjus teismo sprendimui, bet dar nepradėjus priverstinio vykdymo. Teismai nustatė, kad raginimas įvykdyti sprendimą per 10 dienų nuo jo įteikimo L. V. buvo įteiktas viešo paskelbimo būdu ([CPK 660](#) straipsnis) ir laikomas įteiktu jo paskelbimo dieną – 2021 m. gruodžio 13 d. Teismai nusprendė, kad L. V. antstolio nustatytas 10 dienų terminas sprendimui įvykdyti suėjo 2021 m. gruodžio 23 d. L. V. sprendimą turėjo įvykdyti iki 2021 m. gruodžio 23 d., todėl skirti jai baudą už sprendimo nevykdymą 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. nebuvo pagrindo. Nurodytomis dienomis, už kurias teismas skyrė L. V. baudą, nebuvo pasibaigęs sprendimo įvykdymo terminas, todėl antstolis neturėjo pagrindo konstatuoti, kad skolininkė minėtomis dienomis nevykdė sprendimo, ir prašyti teismo skirti baudą. Be to, raginimo įvykdyti teismo sprendimą per 10 dienų terminas baigėsi ne 2021 m. gruodžio 23 d., nes tik šią dieną raginimas buvo įteiktas L. V. darbovietėje. Nebuvo teisinio pagrindo L. V. raginimą įteikti viešo paskelbimo būdu, nes L. V. niekur nesislapstė, raginimas jai buvo įteiktas darbovietėje 2021 m. gruodžio 23 d., todėl 10 dienų terminas teismo sprendimui įvykdyti baigėsi 2022 m. sausio 2 d. ([CPK 660](#) straipsnio 1 dalis). Taigi L. V. nepagrįstai buvo nubausta už iki raginimo įteikimo 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. nustatytas veikas. Nepasibaigus raginimo įvykdyti teismo sprendimą 10 dienų terminui, antstolis neturėjo pagrindo 2021 m. gruodžio 29 d. pateikti pareikšimą teismui dėl [CPK 771](#) straipsnio 6 dalyje nustatytos baudos skyrimo.

29.2. Teismai nepagrįstai rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#) 48 punkto išaiškinimais. Nurodytoje kasacinėje byloje ginčas buvo nagrinėjamas kitu patvarkymo ir su juo susijusių antstolio veiksmų teisėtumo aspektu, t. y. dėl visai kitų aplinkybių, todėl teismai padarė neteisėtą išvadą, kad raginime įvykdyti teismo sprendimą nurodytas, tačiau nesuėjęs terminas sprendimui įvykdyti nėra kliūtis surašyti sprendimo neįvykdymo aktą ir jame nurodyti pažeidimus, kurie atsirado iki raginimo įteikimo.

29.3. Teismai nepagrįstai nusprendė, kad šiuo atveju antstoliui nebuvo būtina laikytis Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos rekomendacijų ir kad jos nepaneigia teismo sprendimo privalomumo principo ir nesudaro pagrindo teigti, kad dėl jų antstolis negalėjo vykdyti galiojančio teismo sprendimo ir surašyti Sprendimų neįvykdymo akto. Pagal kasacinio teismo praktiką nepriimti Sprendimų vykdymo instrukcijos 51 punkte (ankstesnės redakcijos 25 punkte) nurodyto patvarkymo ir nevykdyti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos rekomendacijų antstolis gali tik tuo atveju, jeigu turi pakankamai duomenų pagrįstai spręsti, kad teismo

sprendimu nustatyta atskirai gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarka yra nevykdoma ir nėra duomenų, kad tėvas (motina) ar vaikas negalėtų bendrauti dėl objektyvių priežasčių, pavyzdžiui, ligos, išvykimo ar saugaus gyvenimo priemonių karantino metu taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#)). Šiuo atveju 2021 m. gruodžio 16–17 d. teismo sprendimo nebuvo galima įvykdyti dėl objektyvios priežasties – vaiko ligos, o 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimas buvo vykdomas. Raginimas įvykdyti teismo sprendimą L. V. buvo įteiktas tik 2021 m. gruodžio 23 d. L. V. iki tol (ir 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d.) nežinojo, kad gali prašyti pateikti antstoliui prašymą dėl psichologo pagalbos. Psichologas nebuvo pasitelktas ne dėl L. V. kaltės, o dėl to, kad antstolis laiku neišaiškino jos teisių vykdymo procese.

29.4. Antstolio surašytas ir teismui pateiktas 2021 m. gruodžio 29 d. Sprendimų neįvykdymo aktas neatitiko Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos ir kitų reikalavimų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-35-969/2020](#); 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [3K-3-157-916/2021](#)), nes antstolis jį surašė remdamasis anksčiau savo paties surašytais faktinių aplinkybių konstatavimo protokolais, kurie buvo surašyti ne faktinių aplinkybių konstatavimo dieną, bet gerokai vėliau. Sprendimų neįvykdymo akte antstolis nenurodė objektyvių duomenų apie sprendimo neįvykdymo aplinkybes, nes šias aplinkybes antstolis užfiksavo faktinių aplinkybių konstatavimo protokolais praėjus kelioms dienoms nuo įvykio, o patį Sprendimo neįvykdymo aktą surašė praėjus mėnesiui nuo sprendimo neįvykdymo. Taigi:

29.4.1. Sprendimo neįvykdymas 2021 m. lapkričio 23 d. buvo grindžiamas 2021 m. lapkričio 24 d. ir 2021 m. lapkričio 26 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokolais. 2021 m. lapkričio 24 d. protokole konstatuota, kad S. V. iš darželio dukterį pasiėmė. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 2021 m. lapkričio 23 d. S. V. vis dėlto pavyko pabendrauti su vaiku. Teismas nustatė, kad sprendimas buvo įvykdytas. Dėl trumpesnio dukters bendravimo su tėvu nėra L. V. kaltės, nes, į ugdymo įstaigą atvykus S. V. ir S. V. motinai V. V., tarp jų įvyko konfliktas, kurio metu V. V. patyrė fizinį smurtą, dėl šio įvykio buvo kviečiama policija. L. V. nedalyvavo minėtame konflikte. L. V. bauda buvo paskirta, nesant jos neteisėtų veiksmų ir kaltės.

29.4.2. Sprendimo neįvykdymas 2021 m. gruodžio 16–17 d. buvo grindžiamas 2021 m. gruodžio 22 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokolu, kuriame užfiksuotas L. V. susirašinėjimas su vaiko tėvu. Pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį bauda gali būti skiriama tik už konkrečius veiksmus, o ne už skolininko raštu išsakytas mintis išieškotojui. Sprendimų neįvykdymo akte nėra nurodyti jokie L. V. neteisėti veiksmai. Nurodytomis dienomis vaikas sirgo, nėjo į darželį, todėl dėl objektyvių priežasčių negalėjo bendrauti su tėvu. Teismai nepagrįstai nusprendė, kad L. V., informuodama vaiko tėvą apie vaiko ligą, privalėjo jam pateikti gydymo įstaigos pažymą. Aplinkybė, kad vaikas minėtomis dienomis dėl ligos nėjo į darželį, patvirtina, kad vaikas tikrai sirgo. L. V. nebuvo jokio būtinumo kreiptis dėl vaiko ligos į gydymo įstaigą, nes ji pati yra gydytoja, todėl dukterį gydė namuose, be to, darželyje nereikalaujama vaiko neatvykimo dėl ligos pateisinančios pažymos. Pagal Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytą tvarką nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. gydytojų pažymos dėl ugdymo įstaigose praleistų dienų pateisinimo jau nebėra išduodamos.

29.5. L. V. nesutinka su teismo jai paskirtos 500 Eur baudos dydžiu, nes pagal formuojamą kasacinio teismo praktiką analogiškose bylose skiriama kelis kartus mažesnė – 100 Eur vienkartinė bauda (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-160-378/2019; 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-157-916/2021). Teismas nusprendė, kad L. V. didesnė bauda turi būti skiriama dėl jos turintės padėties, nes ji per mėnesį uždirba 6000 Eur, turi kotedžą, du žemės sklypus ir automobilį. Teismo nurodyti baudos dydžio nustatymo kriterijai yra neteisėti, nes diskriminuoja L. V. dėl jos socialinės padėties, o tai yra draudžiama pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnį. L. V. negali būti baudžiama griežčiau dėl to, kad yra turtinga. Teismai pažeidė asmenų lygiatęsiškumo prieš įstatymą ir teismą principą. Be to, pirmosios instancijos teismas, nustatydamas baudos dydį, nepagrįstai nusprendė, kad L. V. sprendimo nevykdo ir kitais atvejais, kurių neužfiksavo antstolis, dėl kurių nebuvo kreiptasi į teismą ir kurie nebuvo išnagrinėti teisme bei nebuvo nustatyta, kad dėl tokių sprendimo nevykdymo atvejų kalta būtų L. V..

30. Suinteresuotas asmuo S. V. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo palikti nepakeistas bylą nagrinėjusių teismų nutartis, kasacinį skundą atmesti ir priteisti iš L. V. 400 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

30.1. 2021 m. lapkričio 23 d. antstolis priėmė patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą ir L. V. surašė raginimą įvykdyti sprendimą. Raginimas buvo išsiųstas el. paštu, taip pat registruota siunta į (duomenys neskelbtini) (kur L. V. su dukterimi ir motina gyvena nuolat) ir (duomenys neskelbtini) (deklaruotos gyvenamosios vietos adresu) bei 2021 m. gruodžio 13 d. paskelbtas viešai, įvykdytus [CPK](#) 655 straipsnyje įtvirtintą antstolio pareigą. Taigi 10 dienų terminas sprendimui įvykdyti suėjo 2021 m. gruodžio 23 d., todėl antstolis galėjo įvykdyti teismo sprendimą [CPK](#) 624 straipsnio 1 dalies pagrindu. Tačiau kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad raginime įvykdyti teismo sprendimą nurodytas, tačiau nesuėjęs terminas sprendimui įvykdyti negali būti kliūtimi surašyti sprendimo neįvykdymo aktą, jame nurodant ir tuos pažeidimus, kurie atsirado iki raginimo įteikimo. Tai reiškia, kad teismas turėjo pagrindą spręsti dėl antstolio Sprendimų neįvykdymo akte nurodytų 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. pažeidimų.

30.2. Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos rekomendacija, įpareigojanti tėvus išklausti tėvystės kursą ir (ar) mediacijos konsultacijas, iš esmės yra įvykdyta, nes tiek L. V., tiek ir S. V. yra išlausę tokius kursus. Vaiko teisių apsaugos skyriaus 2022 m. sausio 25 d. pranešimas patvirtina, kad L. V. naudoja motinos valdžią prieš vaiko interesus, todėl priėmė sprendimą pradėti administracinę teiseną jos atžvilgiu. Vaiko teisių apsaugos institucija nurodė, kad turi būti vykdoma nustatyta bendravimo su vaiku tvarka, todėl teismas konstatavo, kad rekomendacijos dėl psichologų konsultacijų ar mediacijos nepaneigia teismo sprendimo privalomumo principo ir nesudaro pagrindo teigti, kad dėl jų antstolis negalėjo įvykdyti galiojančio teismo sprendimo ir surašyti Sprendimų neįvykdymo akto. Sprendimų vykdymo instrukcijos 50 punkte nustatyta, kad psichologas kviečiamas dalyvauti vykdymo procese bet kurios iš vykdomosios bylos šalių. Valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo prašymu ar nusprendus antstoliui, tačiau tokios būtinybės nebuvo, to neprašė ir L. V..

30.3. L. V. teigia, kad antstolis jos neinformavo apie tai, jog jai už teismo sprendimo neįvykdymą gali būti skirta bauda, tačiau ji nepripažįsta pažeidusi vykdomąjį raštą. Be to, tai jau antras kartas, kai L. V. skirta bauda. Pirmą kartą ji buvo skirta teismo 2019 m. kovo 25 d. nutartimi ir buvo daug mažesnė, todėl jai turėjo būti žinoma, kad už teismo sprendimo neįvykdymą jai gali būti skirta bauda.

30.4. Net ir esant formaliesiems procedūriniais pažeidimams, klausimo dėl baudos skyrimo atidėjimas prieštarautų tiek teisingumo principui, tiek S. V., tiek ir mažametės dukters interesams, ypač įvertinant tą aplinkybę, kad L. V. tiek bylos nagrinėjimo metu, tiek ir atsiliepime į prašymą pripažino, jog, be teismo nustatytų trijų pažeidimų, šių buvo daug daugiau. L. V. atsiliepime nurodė, kad neleido S. V. matyti su dukterimi, sutiko su jo nurodytomis datomis, tačiau teigė, kad neleido dėl svarbių, jos nuomone, priežasčių S. V. smurtavo prieš V. V.; duktė sirgo; duktė nenorėjo bendrauti su tėvu. Nekilus ginčo dėl datų (2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d.), kurionis S. V. negalėjo bendrauti su dukterimi, teismas vertino L. V. argumentus, dėl ko ji neleido tėvui bendrauti su dukterimi. Nors 2021 m. lapkričio 23 d. buvo S. V. bendravimo su vaiku diena, L. V., motyvuodama tuo, kad kreipėsi į institucijas su skundais dėl S. V. smurto prieš vaiką, susisiekė su ugdymo įstaiga ir informavo, kad vaiką iš ugdymo įstaigos pasiims V. V.. Teismas padarė pagrįstą išvadą, kad L. V. kaltinimai S. V. buvo tik subjektyvūs spėjimai, ir jie negali būti laikomi nei objektyviomis, nei nuo jos valios nepriklausančiomis teismo sprendimo neįvykdymo priežastimis. 2021 m. gruodžio 16–17 d. L. V. neleido S. V. bendrauti su dukterimi, nes ši apsirgo sloga ir pradėjo kosėti, į ugdymo įstaigą nėjo, be to, duktė bijo bendrauti su tėvu. Teismas padarė pagrįstą išvadą, kad nėra jokių objektyvių duomenų, iš kurių galima būtų daryti išvadą apie tai, kad nurodytomis dienomis vaikas sirgo ar kad nenorėjo bendrauti su tėvu. Teismai pagrįstai konstatavo, kad L. V. neleido dukteriai bendrauti su tėvu ir taip pasireiškė jos neteisėti veiksmai.

30.5. Teismas, skirdamas 500 Eur baudą, vertino motyvus, kuriais vadovavosi L. V., ir tuo, kad įstatymas leidžia skirti baudą iki 300 Eur per dieną arba 900 Eur už tris pažeidimo dienas. Teismas nustatė, kad L. V. turinė padėtis labai gera. Be to, L. V. sutiko, kad teismo sprendimo nevykdymo epizodų buvo ir dar gerokai daugiau dėl tų pačių priežasčių – dukters liga, dukters nenoras, skundų institucijoms rašymas, tačiau visas jas teismas įvertino kaip nepateisinančias teismo sprendimo dėl bendravimo tvarkos nevykdymo. Nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos nevykdymo aplinkybės buvo pagrįstai vertinamos kaip sistemiški pažeidimai, o ne atsitiktinio pobūdžio, juolab kad bauda už analogišką bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimą L. V. jau buvo skirta teismo 2019 m. kovo 25 d. nutartimi. Taigi bauda nebuvo diskriminacinio pobūdžio, priešingai – jos dydis buvo nulentas pažeidimo esmės, trukmės, pakartotinumą ir pažeidėjos turtinės padėties.

31. Antstolis M. Dabkus atsiliepimu į kasacinį skundą prašo palikti nepakeistas bylą nagrinėjusių teismų nutartis, kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

31.1. Raginimas skolininkei buvo išsiųstas el. paštu (duomenys neskelbtini), registruota siunta į (duomenys neskelbtini) (šis adresas nurodytas L. V. kasaciniame skunde) ir adresu: (duomenys neskelbtini) registruoti laišakai grįžo neįteikti. Dokumentai buvo siunčiami tinkamai L. V. adresais, todėl, nepavykus įteikti raginimo minėtais adresais, antstolis 2021 m. gruodžio 13 d. paskelbė raginimą viešai. Pagal [CPK 660 straipsnio](#) 2 dalį raginimo paskelbimo viešu būdu diena laikoma jo įteikimo diena. Šiuo antstolio veiksmu buvo įvykdyta [CPK 655](#) straipsnyje įtvirtinta antstolio pareiga išsiųsti skolininkei raginimą įvykdyti sprendimą ir taip įgyvendinta raginimo informacinė paskirtis. Tik 2022 m. gruodžio 20 d. S. V. papildomai informavo, kad L. V. dirba (duomenys neskelbtini), todėl antstolis papildomai 2021 m. gruodžio 21 d. į skolininkės darbovietę išsiuntė dokumento gavimo pažymą (2021 m. lapkričio 23 d. patvarkymas Nr. S-21-28-44823 priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti; 2021 m. lapkričio 23 d. raginimas Nr. S-21-28-44840 vykdyti sprendimą, įpareigojantį skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus). Skolininkės darbovietei laiškas buvo įteiktas 2021 m. gruodžio 23 d.

31.2. Antstolis vykdė 2021 m. lapkričio 18 d. teismo vykdomąjį raštą, išduotą pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 14 d. sprendimą, kuris įsiteisėjo priėmus Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 23 d. nutartį, todėl tėvams atsirado prievolė laikytis bendravimo su vaiku tvarkos nuo teismo nutarties įsiteisėjimo dienos, t. y. 2022 m. kovo 23 d. Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#) išaiškinimais, raginime įvykdyti teismo sprendimą nurodytas, tačiau nesuėjęs terminas sprendimui įvykdyti negalėtų būti kliūtimi surašyti sprendimo neįvykdymo akta, jame nurodant ir tuos pažeidimus, kurie atsirado iki raginimo įteikimo. Tai reiškia, kad nagrinėjamu atveju teismas turi pagrindą spręsti dėl antstolio Sprendimų neįvykdymo akte nurodytų 2021 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. pažeidimų.

31.3. Antstolis, gavęs Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atsakymą, nepriėmė patvarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos, kadangi buvo pakankamai duomenų, kad L. V. pažeidžia bendravimo su vaiku tvarką (Sprendimų vykdymo instrukcijos 51 punktas). Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 24 d. nutarties išaiškinimais civilinėje byloje [Nr. e3K-3-160-378/2019](#), antstolio patvarkymas dėl sprendimo vykdymo tvarkos surašomas ne visais tokio pobūdžio sprendimų nevykdymo atvejais. L. V. faktiškai gina ne vaiko, o savo interesus, bandydama vienašališkai apriboti tėvo bendravimą su dukterimi, nepagrįstai priskirdama sau teisę spręsti, kada S. V. galės matytis su dukterimi. Bylos vilkinimas tik dar labiau pažeistų išieškotojo teises ir vaiko interesus. Byloje nenustatyta, kad, antstoliui neįvykdžius Sprendimų vykdymo instrukcijos 51 punkte nurodytų veiksmų, būtų buvę pažeisti geriausi vaiko interesai. Patvarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos nepriėmimas vykdymo procese nelenia išvados, kad, [CPK 771 straipsnio](#) 1, 6 dalių pagrindu antstoliui surašius Sprendimų vykdymo instrukcijos nustatytos formos aktą ir perdavus jį antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui, visas vykdymo procesas yra neteisėtas.

31.4. Antstolis nustatė, kad yra pakankamai objektyvių duomenų apie teismo sprendimo bendravimo su vaiku tvarkos nevykdymą, ir nustatęs, kokiais konkrečiais motinos veiksmais pasireiškė teismo sprendimo nevykdymas, kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą spręsti klausimą dėl baudos paskyrimo už teismo sprendimo nevykdymą. Tokie veiksmai atitinka kasacinio teismo išaiškinimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-35-969/2020](#)).

31.5. Vertindamas 2021 m. lapkričio 23 d. įvykius antstolis nesutinka su kasacinio skundo argumentais, kad L. V. teismo sprendimą vykdė tinkamai. Nors S. V. ir pavyko pabendrauti su dukterimi, tačiau L. V. aktyviais savo veiksmais trukdė tai daryti, o ir pats bendravimas buvo sutrukdytas ir truko trumpiau dėl įvykusio konflikto ir kviečiamos policijos. L. V. ne tik nesudarė sąlygų tėvui bendrauti su dukterimi, bet dar ir 2021 m. lapkričio 23 d. 13.14 val. jam parašė, jog darželio auklėtojos ir direktorė yra įspėtos, kad vyksta duomenų rinkimas dėl jos skundo, nurodė, kad vaiko tėvas iš darželio vaiko pasiimti negalės, kol nebus priimtas sprendimas. Be to, L. V. parašė savo motinos nuvažiuoti paimti anūkės iš darželio. L. V. neturi teisės vienašališkai apriboti tėvo valdžios. Bendravimo su vaiku tvarka nėra pakeista, panaikinta, nėra pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės, todėl šalis ji yra privaloma.

31.6. 2021 m. gruodžio 16–17 d. objektyviomis priežastimis, dėl kurių negalėjo vykti tėvo su vaiku bendravimas, L. V. nurodė vaiko ligą, pradėtą ikiteisminį tyrimą dėl S. V. smurto prieš L. V. motiną, vaiko nenorą bendrauti su tėvu. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. kovo 23 d. nutartyje nurodė, kad ligos atveju vaiku turi pasirūpinti abu tėvai, tačiau L. V. šią S. V. teisę riboja, nepagrįstai priskirdama sau prerogatyvą spręsti dėl to, kas rūpinsis vaiku. 2021 m. lapkričio 23 d. incidentas prie vaiko darželio nenusijęs su tėvo teise bendrauti su vaiku. Ikteisminio tyrimo inicijavimas pats savaime negali būti pagrindas nevykdyti teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos, ypač atsižvelgiant į tai, kad galimai panaudotas smurtas ne prieš vaiką, o prieš trečiąjį asmenį, net jei jis gyvena kartu su vaiku. L. V. kaltinimai S. V. vertintini kaip subjektyvūs spėjimai, hiperbolizavimas vertinant situaciją, todėl nei jie, nei pačios L. V. teikiami skundai negali būti laikomi nei objektyviomis, nei nuo jos valios nepriklausančiomis teismo sprendimo nevykdymo priežastimis. Iškilus grėsmei nukentėjusiojo interesams, paprastai taikomos kardomosios priemonės, kurios ir būtų pagrindas riboti S. V. bendravimą su vaiku. Teismo posėdžio metu abi šalys patvirtino, kad jokios kardomosios priemonės nagrinėjamu atveju nebuvo taikytos.

31.7. Antstolis vadovavosi ne tik šalių susirašinėjimu, bet ir faktinių aplinkybių nustatymu, išieškotojo pateiktais ROIK kodais apie kvieštą policiją. Be to, pati L. V. pripažįsta, kad vaiko nedavė tėvui 2021 m. gruodžio 16–17 d. ir kad S. V. buvo nuvykęs į L. V. namus pasiimti dukters.

31.8. Kliudymas bendrauti su vaiku traktuojamas ne tik kaip vieno iš tėvų, gyvenančio skyriumi, teisės pažeidimas, bet ir kaip vaiko interesų pažeidimas. Tai patvirtina kasacinio teismo praktika (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 26 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-269/2013](#); 2014 m. spalio 24 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-454/2014](#); 2020 m. vasario 28 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-35-969/2020](#)). S. V. turi ne tik teisę, bet ir pareigą bendrauti su savo vaiku tam, kad būtų patenkinti vaiko poreikis bendrauti su savo tėvų, taip pat kad būtų įgyvendintos ir kitos tėvo pareigos – auklėti savo vaikus, rūpintis jų vystymusi, sveikata, dvasiniu ir moraliniu ugdymu. Šios pareigos yra abiejų tėvų, vykdomos abipusiu tėvų sutarimu, o jei tai nepavyksta, ginčijamą klausimą sprendžia teismas. Tėvų asmeninė teisė ir pareiga bendrauti su vaikais turi būti vykdoma vaikų interesais.

31.9. Kasacinis teismas savo praktikoje yra pasisakęs, kad sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ypatingosios teisenos bylose galioja kitokia nei ginčo teisenos atveju taisyklė – kiekvienas byloje dalyvaujantis asmuo pats atsako už savo išlaidas ir jos nėra atlyginamos ([CPK 443 straipsnio](#) 6 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-383-684/2016; kt.). Byla pradėta ne pagal skundą dėl antstolio veiksmų, todėl nėra pagrindo daryti išvadą, jog [CPK 443](#) straipsnio 6 dalies prasme pareiškėjo antstolio ir suinteresuoto asmens interesai bylos baigtimi yra priešingi. Antstolis į teismą kreipėsi išieškotojo prašymu pagrindu. Taigi antstolis, kaip dalyvaujantis byloje asmuo, neturi ir negali turėti asmeninio suinteresuotumo bylos baigtimi. Antstolis, vykdydamas įstatymo reikalavimus, surašė ir pateikė teismui Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą ([CPK 771 straipsnio](#) 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-146/2008](#); kt.).

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo sprendimu nustatytos skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkos vykdymo

32. [CK](#) 3.170 straipsnyje nustatyta, kad tėvas ar motina, negyvenantys kartu su vaiku, turi teisę ir pareigą bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant (1 dalis). Vaikas, kurio tėvai gyvena skyrium, turi teisę nuolat ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, nesvarbu, kur tėvai gyvena (2 dalis). Kai tėvai nesusitaria dėl skyrium gyvenančio tėvo ar motinos dalyvavimo auklėjant vaiką ir bendravimo su juo, bendravimo su vaiku ir dalyvavimo jį auklėjant tvarką nustato teismas (3 dalis). Tėvas ar motina, su kuriuo gyvena vaikas ir (ar) su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, turi nekludyti antrajam iš tėvų bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant. Šios pareigos nevykdymas laikomas piktnaudžiavimu tėvų valdžia, už kurį tėvas (motina) atsako įstatymų nustatyta tvarka (4 dalis).
33. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tėvų, negyvenančių kartu su vaiku, teisė bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant yra asmeninio pobūdžio tėvų teisė, kurią įgyvendinti galima, kai kitas iš tėvų nekludo šiam bendravimui, o pats bendravimas yra tiesioginis ir pastovus. Šios teisės įgyvendinimas reiškia ir įstatymų nustatytos tėvų pareigos bendrauti su vaiku bei dalyvauti jį auklėjant įvykdymą. Ši tėvų asmeninė teisė ir pareiga turi būti vykdoma tik vaiko interesais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-454/2014](#); 2020 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-412-916/2020, 26 punktas).
34. Teismo sprendimo (nutarties) dėl bendravimo su vaiku tvarkos nustatymo tikslas – užtikrinti realų nepilnamečio vaiko ir skyrium gyvenančio tėvo (motinos) kontaktą, taip užtikrinant vaiko teisę į šeimos ryšius. Atsižvelgiant į tai, ypatingą svarbą vykdant tokį sprendimą (nutartį) įgyja jame paprastai tiesiogiai neįvardyta, tačiau ne mažiau svarbi vykdymo proceso dalyvių kooperavimosi pareiga. Tinkamas teismo sprendimo (nutarties) dėl bendravimo su vaiku tvarkos vykdymas apima ne tik susilaikymą nuo aktyvių veiksmų, darančių sprendimo vykdymą negalimą, bet ir pareigą imtis reikiamų priemonių, kad būtų realiai pasiekiamas sprendimu siektas rezultatas – vaiko ir skyrium gyvenančio tėvo (motinos) kontaktas, jų tarpusavio ryšio atkūrimas ir palaikymas. Kartu tai reiškia, kad tokio teismo sprendimo (nutarties) nevykdymas galimas ne tik aktyviais tėvo (motinos), su kuriuo gyvena vaikas, veiksmais, kliudančiais skyrium gyvenančiam tėvui (motinai) bendrauti su vaiku, bet ir nesikooperavimu, tėvų valdžios panaudojimu prieš nepilnamečio vaiko interesus, dėl kurio teismo sprendimu siejami tikslai nėra realiai pasiekiami. Abiejų ar vieno iš tėvų nebendradarbiavimo ar nepakankamo bendradarbiavimo, vykdant teismo sprendimu (nutartimi) patvirtintą bendravimo tvarką, aplinkybė gali būti teisiskai reikšminga sprendžiant dėl poveikio priemonių taikymo abiem tėvams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-35-969/2020, 19, 36 punktai).
35. Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje byloje sprendžiamas sankcijos skolininkei už teismo sprendimu nustatytos atskirai gyvenančio tėvo bendravimo su vaiku tvarkos nevykdymą klausimas, dėl jo bus pasisakoma toliau šioje nutartyje.
36. [CPK](#) 18 straipsnyje nurodyta, kad įsiteisėjęs teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šioje teisės normoje įtvirtintas privalomas teismo įsiteisėjusio procesinio sprendimo vykdymas.
37. Vykdymo procesą, jo eigą, galimus atlikti vykdymo proceso dalyvių veiksmus reglamentuoja [CPK](#), Sprendimų vykdymo instrukcija ir kiti norminiai teisės aktai ([CPK](#) 1 straipsnio 1 dalis, 583 straipsnio 1 dalis). Vykdymo procesas yra grindžiamas bendraisiais teisiniais teisėtumo, interesų derinimo ir proporcingumo principais.
38. Remiantis [CPK 771 straipsnio](#) 1 dalimi, jeigu neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, [...] antstolis apie tai surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą. Pagal aptariamo straipsnio 6 dalį, jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tik pats skolininkas, [...] surašytą aktą antstolis perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui. Sprendimo [...] neįvykdymo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekludo išnagrinėti klausimą, kodėl neįvykdytas sprendimas [...]. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo [...] neįvykdė, gali jam skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą [...] dieną išieškotojo naudai.
39. Sprendimų vykdymo instrukcijos 50 punkte (redakcija, galiojusi ginčo įvykių metu) nurodyta, kad vykdydamas kitus nepiniginio pobūdžio teismo sprendimus, kuriuose nurodyti veiksmai, susiję su nepilnamečiu asmeniu (vaiku) (teismo sprendimus, kuriais nustatoma vieno iš tėvų bendravimo su vaiku tvarka ir kt.), apie priimtą vykdyti vykdomąjį dokumentą antstolis praneša vaiko gyvenamosios vietos valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Užtikrinant vaiko teisių apsaugą, bet kurios iš vykdomosios bylos šalių, valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo prašymu ar nusprendus antstoliui dalyvauti vykdymo procese, antstolio patvarkymu kviečiamas psichologas. Pagal Sprendimų vykdymo instrukcijos 51 punktą, vykdydamas nepiniginio pobūdžio teismo sprendimus, kuriuose nurodyti veiksmai susiję su nepilnamečiu asmeniu (vaiku), kai skolininkas per teismo sprendime arba antstolio raginime nustatytą terminą sprendimo neįvykdo, antstolis kreipiasi į vaiko gyvenamosios vietos valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją dėl turimos informacijos pateikimo. Jei vaikas gyvena kitoje savivaldybėje nei išieškotojai, prireikus gali būti kreipiamasi ir į išieškotojo gyvenamosios vietos valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją. Antstoliui prašant ši informacija turi būti pateikta raštu. Prireikus antstolis su valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovu aptaria sprendimo vykdymo priemonių pobūdį ir jų vykdymo tvarką. Išnagrinėjęs turimą medžiagą antstolis priima patvarkymą dėl sprendimo vykdymo tvarkos. Šis patvarkymas ne vėliau kaip kitą darbo dieną siunčiamas proceso šalims ir valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Jeigu skolininkas neįvykdo antstolio patvarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos, antstolis surašo sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą ir kreipiasi į teismą [CPK](#) 771 straipsnyje nustatyta tvarka.
40. Pasisakydamas dėl [CPK 771 straipsnio](#) taikymo byloje dėl teismo sprendimu nustatytos atskirai gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkos nevykdymo, kasacinis teismas yra nurodęs, kad sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą antstolis surašo ir teismui perduoda tik nustatęs esant pakankamai objektyvių duomenų apie teismo sprendimo (nutarties) dėl skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkos neįvykdymą. Tai reiškia, kad antstolis, perduodamas teismui spręsti klausimą dėl tokio teismo sprendimo (nutarties) neįvykdymo, akte turi nurodyti, kokiais konkrečiais tėvo (motinos) veiksmais (neveikimu) pasireiškė teismo sprendimo (nutarties) neįvykdymas ir kokios aplinkybės (įrodymai), antstolio vertinimu, patvirtina šiuos veiksmus (neveikimą). Teismas, sprenddamas sprendimo (nutarties) neįvykdymo klausimą pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį, be kita ko, patikrina, ar byloje surinkta pakankamai įrodymų, patvirtinančių akte nurodytus konkrečius tėvo (motinos) veiksmus (neveikimą), kuriais pasireiškė teismo sprendimo (nutarties) neįvykdymas. Tokios bylos nagrinėjimo dalykas yra antstolio surašytame akte nurodyti tėvo (motinos) veiksmai (neveikimas), t. y. jų egzistavimas ir įtaka sprendime (nutartyje) nustatytai skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkai. Kiti, akte nenurodyti

tėvo (motinos) veiksmai (neveikimas) nesudaro pagrindo taikyti sankciją pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-35-969/2020](#), 23 punktas).

41. Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, jog tuo atveju, kai antstolis turi pakankamai duomenų pagrįstai spręsti, kad teismo sprendimu nustatyta atskirai gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarka yra nevykdoma ir nėra duomenų, kad tėvas (motina) ar vaikas negalėtų bendrauti dėl objektyvių priežasčių, pavyzdžiui, ligos, išvykimo ar saugaus gyvenimo priemoniu karantino metu taikymo, antstolis nėra įpareigotas parengti raginimą vykdyti sprendimą, nes tai tik dar labiau vilkintu jo vykdymo galimybę. Patarkymas dėl informacijos pateikimo yra veiksmas, skirtas duomenims surinkti, bet jei antstolis turi pakankamai duomenų dėl teismo sprendimo nevykdymo, jis nėra įpareigotas laukti dvidešimt dienų (antstolio veiksmo apskundimo terminą), kad galėtų parengti sprendimo neįvykdymo aktą. Tam tikrais atvejais kreipinasis dėl sankcijos už teismo sprendimo bendravimo tvarkos nevykdymą taikymo gali būti viena geriausių priemonių, kad būtų pašalintos kliūtys vykdyti teismo sprendimą. Taip pat tai gali būti priemonė, leidžianti pateisinti buvusį teismo sprendimo nevykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-157-916/2021, 48 punktas).
42. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad 2021 m. kovo 23 d. įsiteisėjo teismo sprendimas, kuriuo nustatyta bendravimo su vaiku tvarka. Vykdomasis raštas išduotas 2021 m. lapkričio 18 d. Prašymas dėl vykdomojo dokumento pateikimo ir vykdymo išlaidų apmokėjimo antstoliui pateiktas 2021 m. lapkričio 23 d. Tą pačią dieną priimtas antstolio patarkymas priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, L. V. išsiųstas raginimas įvykdyti sprendimą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai išsiųstas prašymas nedelsiant raštu pateikti antstoliui Vaiko teisių apsaugos skyriaus ir psichologo rekomendacijas dėl teismo sprendimo vykdymo eigos. 2021 m. lapkričio 25 d. antstolio kontoroje gautas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakymas – rekomendacija sudaryti sąlygas bei netrukdyti vykdyti nustatytos tėvo bendravimo su nepilnamečiu vaiku tvarkos, įpareigoti tėvus išklausti pozityvios tėvystės kursą ir (ar) lankyti mediatoriaus konsultacijas; nurodoma, kad, siekiant ateityje užkirsti kelią vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimams, kituose vaiko susitikimuose su tėvu galėtų dalyvauti antstolis ir psichologas. Nepavykus įteikti L. V. raginimo įvykdyti sprendimą jos gyvenamosios vietos adresu, raginimas 2021 m. gruodžio 13 d. buvo paskelbtas viešai, o 2021 m. gruodžio 21 d. išsiųstas į jos darbovietę, ten 2021 m. gruodžio 23 d. buvo įteiktas. 2021 m. gruodžio 28 d. S. V. kreipėsi į antstolį su prašymu kreiptis į teismą dėl baudos L. V. skyrimo dėl teismo nustatytos bendravimo su dukterimi tvarkos nevykdymo. 2021 m. gruodžio 29 d. buvo surašytas Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktas, kuriame nurodyti bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimai, fiksuoti 2021 m. lapkričio 24 d. ir 2021 m. lapkričio 26 d. faktinių aplinkybių konstatavimo protokoluose (dėl 2021 m. lapkričio 23 d. incidento prie ugdymo įstaigos), 2021 m. gruodžio 22 d. protokole (dėl 2021 m. gruodžio 16 d. ir 2021 m. gruodžio 17 d. įvykių). 2021 m. gruodžio 29 d. antstolis pateikė pareiškimą teismui dėl [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatytos baudos skyrimo.
43. Pirmosios instancijos teismas, remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 3 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#) išaiškinimais, konstatavo, kad raginime įvykdyti teismo sprendimą nurodytas, tačiau nesuėjęs terminas sprendimui įvykdyti negalėtų būti kliūtini surašyti sprendimo neįvykdymo aktą, jame nurodant ir tuos pažeidimus, kurie atsirado iki raginimo įteikimo, ir kad nagrinėjamo atveju teismas turi pagrindą spręsti dėl antstolio Sprendimų neįvykdymo akte nurodytų 2021 m. lapkričio 23 d., 2021 m. gruodžio 16 d. ir 2021 m. gruodžio 17 d. pažeidimų. Apeliacinės instancijos teismas šios išvados nepaneigė, konstatuodamas, kad atskirajame skunde išdėstyti argumentai nesudaro pagrindo išvada, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė ir aiškino proceso teisės normas, reglamentuojančias teismo sprendimo neįvykdymo pasekmes bei jų taikymo tvarką.
44. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai nepagrįstą kasacinio skundo argumentą, kad, neįteikęs L. V. raginimo įvykdyti sprendimą, antstolis neturėjo teisės inicijuoti [CPK 771 straipsnyje](#) nustatytos procedūros.
45. Raginimas įvykdyti sprendimą yra dokumentas, kuriuo antstolis praneša skolininkui apie tai, kad yra pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas ir kad, jeigu šiame dokumente nurodyti veiksmai per antstolio nustatytą terminą nebus įvykdyti, bus pradėta priverstinio vykdymo procedūra ([CPK 655 straipsnio](#) 1 dalis). Skolininkas įvykdyti sprendimą raginamas vykdomąjį dokumentą pateikus vykdyti pirmą kartą, išskyrus [CPK 661 straipsnyje](#) nustatytus atvejus ([CPK 655 straipsnio](#) 2 dalis). Remiantis [CPK 661 straipsnio](#) 1 dalimi, jeigu įstatymuose ar vykdomajame dokumente nurodyti įvykdymo terminai, raginimas įvykdyti sprendimą nesuėjęs ir antstolis, pasibaigus nurodytam sprendimo įvykdymo terminui, iš karto pradeda priverstinio vykdymo veiksmus.
46. Teismo sprendime, kuriuo nustatoma skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarka, paprastai nurodoma, kokiomis savaitės dienomis ir kokių laikų turi vykti bendravimas (pvz., kas antrą savaitgalį, penktadienį pasiimant vaiką iš ugdymo įstaigos, pasibaigus ugdymo veiklai, arba iš gyvenamosios vietos 17 val. ir grąžinant į gyvenamąją vietą sekmadienį 19 val.). Tai reiškia, kad tokiam teismo sprendime ir jo pagrindu išduotame vykdomajame dokumente yra nurodyti teismo sprendimo įvykdymo terminai. Todėl tokiu atveju gali būti taikoma [CPK 661 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta išimtis – kai antstolis turi pakankamai duomenų pagrįstai spręsti, kad teismo sprendimu nustatyta atskirai gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarka yra nevykdoma ir nėra duomenų, kad tėvas (motina) ar vaikas negalėtų bendrauti dėl objektyvių priežasčių, iš karto, nesiunčiant raginimo, gali būti pradėdami priverstinio vykdymo veiksmai. Priešingas aiškinimas galėtų sudaryti prielaidas išvengti teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos vykdymo, nes tėvo ir vaiko konkretaus bendravimo momento sugrąžinti nebūtų galimybės.
47. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad 2021 m. kovo 23 d. įsiteisėjusiam teismo sprendime nustatyti tėvo bendravimo su vaiku terminai yra aiškūs, ir į nagrinėjamoje byloje teismų nustatytą aplinkybę, jog bendravimo su vaiku tvarka nevykdymą dėl priežasčių, nepateisinančių sprendimo nevykdymo, konstatuoja, kad: 1) L. V. pareiga vykdyti teismo sprendimą sietina su teismo sprendimo įsiteisėjimo momentu, o ne su raginimo įvykdyti sprendimą įteikimu ir (ar) su jame nustatytu terminu; 2) antstolis turėjo teisę 2021 m. gruodžio 29 d. pateikti pareiškimą teismui dėl [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatytos baudos skyrimo už 2021 m. lapkričio 23 d., 2021 m. gruodžio 16 d. ir 2021 m. gruodžio 17 d. įvykius.
48. Teisėjų kolegija taip pat atmeta kaip teisiskai nepagrįstus kasacinio skundo argumentus, susijusius su antstolio Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos rekomendacijų nesilaikymu ir patarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos nepriėmimu.
49. Pirmą, minėtą, kad 2021 m. lapkričio 25 d. antstolio kontoroje gautas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakymas – rekomendacija sudaryti sąlygas bei netrukdyti vykdyti nustatytos tėvo bendravimo su nepilnamečiu vaiku tvarkos, įpareigoti tėvus išklausti pozityvios tėvystės kursą ir (ar) lankyti mediatoriaus konsultacijas; nurodyta, kad, siekiant ateityje užkirsti kelią vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimams, kituose vaiko susitikimuose su tėvu galėtų dalyvauti antstolis ir psichologas. Teisėjų kolegijos vertinimu, bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė, kad šios rekomendacijos nepaneigia teismo sprendimo privalomumo principo ir nesudaro pagrindo teigti, kad dėl jų antstolis negalėjo vykdyti galiojančio teismo sprendimo ir surašyti Sprendimų neįvykdymo akto.
50. Antra, kasaciniame skunde nepagrįstai akcentuojamas antstolio patarkymas dėl sprendimo vykdymo tvarkos. Tačiau nagrinėjamoje byloje nenustatyta, kad, antstoliui nepriėmus atskiro patarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos, būtų buvę pažeisti geriausi vaiko interesai ar kilusi grėsmė juos pažeisti. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal kasacinio teismo praktiką patarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos nepriėmimas neterminuotai išvada, kad, [CPK 771 straipsnio](#) 1, 6 dalių pagrindu antstoliui surašius Sprendimų vykdymo instrukciją nustatytos formos aktą (Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą) ir perdavus jį antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui, visas vykdymo procesas yra neteisėtas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-160-378/2019](#), 38 punktas).
51. Trečia, kasacinio skundo argumentas, kad šiuo atveju antstolis negalėjo nepaisyti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos

rekomendacijų ir nepriimti patvarkymo dėl sprendimo vykdymo tvarkos, grindžiamas tuo, kad teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos 2021 m. gruodžio 16–17 d. nebuvo galima įvykdyti dėl objektyvios priežasties – vaiko ligos, o 2021 m. lapkričio 23 d. teismo sprendimu nustatyta bendravimo su vaiku tvarka buvo vykdoma. Teisėjų kolegija nurodo, jog šie kasacinio skundo argumentai prieštarauja teismų byloje nustatytoms aplinkybėms (žr. šios nutarties 54, 55 punktus).

Dėl sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo akto turiniui keliamų reikalavimų

52. Minėta, kad pagal kasacinio teismo praktiką antstolis, perduodamas teismui spręsti klausimą dėl teismo sprendimo (nutarties) dėl skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkos neįvykdymo, Sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo akte turi nurodyti, kokiais konkrečiais tėvo (motinos) veiksmais (neveikimu) pasireiškė teismo sprendimo (nutarties) neįvykdymas ir kokios aplinkybės (įrodymai), antstolio vertinimu, patvirtina šiuos veiksmus (neveikimą). Tokios bylos nagrinėjimo dalykas yra antstolio surašytame akte nurodyti tėvo (motinos) veiksmai (neveikimas), t. y. jų egzistavimas ir įtaka sprendime (nutartyje) nustatytai skyrium gyvenančio tėvo (motinos) bendravimo su vaiku tvarkai. Kiti, akte nenurodyti tėvo (motinos) veiksmai (neveikimas) nesudaro pagrindo taikyti sankciją pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį (šios nutarties 40 punktą).
53. Teisėjų kolegija teisiškai nepagrįstais pripažįsta kasacinio skundo argumentus, kad antstolio surašytas ir teismui pateiktas 2021 m. gruodžio 29 d. Sprendimų neįvykdymo aktas neatitiko Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos ir kitų reikalavimų, o L. V. bauda buvo paskirta, nesant jos neteisėtų veiksmų ir kaltės.
54. Byloje teismų nustatyta, kad nors 2021 m. lapkričio 23 d. tėvo ir vaiko bendravimas įvyko, tačiau L. V. savo veiksmais siekė sutrukdyti šiam bendravimui (ji telefonu nurodė darželio darbuotojoms neatiduoti vaiko tėvui, vaiko pasiimti nuvyko močiutė). Vaiko akivaizdoje tarp tėvo ir močiutės kilo konfliktas, todėl vaikas patyrė neigiamų išgyvenimų. L. V. turėjo numatyti, kad tarp vaiko tėvo ir močiutės kils konfliktas. Nurodytas L. V. elgesys neatitiko vaiko interesų. Dėl kilusio konflikto tėvo ir vaiko bendravimas buvo trumpesnis ir, akivaizdu, nepavykęs. Teisėjų kolegijos vertinimu, tokiais veiksmais L. V. iš esmės pažeidė pareigą bendradarbiauti ir netrukdyti tėvui bendrauti su vaiku, taigi ji iš esmės nevykdė teismo sprendimo.
55. Teismo sprendimo nevykdymas grindžiamas antstolio surašytais faktinių aplinkybių konstatavimo protokolais, kuriuose, be kita ko, užfiksuotas L. V. susirašinėjimas su vaiko tėvu. Teisėjų kolegija pažymi, kad esminę reikšmę turi tai, jog L. V. neleido tėvui pasimatyti su vaiku nurodytomis dienomis, o ne tai, kokia forma ji tai padarė (telefono žinutėmis ar kt.). Nors, L. V. teigimu, dukrė 2021 m. gruodžio 16–17 d. sirgo, tačiau tokios aplinkybės bylą nagrinėję teismai nenustatė. Be to, pagal teismo sprendimu nustatytą bendravimo su vaiku tvarką vaiko ligos atveju skolininkė turėjo įsileisti tėvą į namus ir leisti jam pabendrauti su vaiku 30 min.
56. Kita aplinkybė, kuria L. V. grindė atsisakymą leisti tėvui bendrauti su vaiku jos namuose, t. y. vaiko močiutės sumušimas, ikiteisminio tyrimo metu nepasitvirtino. Šiuo aspektu apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nurodė, jog tai, kad vaikas ir skolininkės motina gyvena tuo pačiu adresu, nėra pagrindas nevykdyti teismo sprendimu nustatytos bendravimo su vaiku tvarkos, nes išieškotojui nebuvo pritaikyta kardomoji priemonė, draudžianti artintis prie vaiko ar jo gyvenamosios vietos (Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 132¹ straipsnis), todėl L. V. nurodyta aplinkybė nepripažintina objektyvia ir pateisinančia teismo sprendimo nevykdymą. Suinteresuoti asmenys turėjo vadovautis bendravimo su vaiku tvarkos 10 punktu ir bendradarbiauti su vaiku susijusiais klausimais, nes teismo sprendimu kiekviena gyvenimiška situacija negali būti reglamentuota, tačiau skolininkė be objektyvių priežasčių neleido išieškotojui nei pasiimti, nei aplankyti vaiko.
57. Kasaciniame skunde skolininkė taip pat nurodo, kad teismo sprendimo nevykdymas 2021 m. lapkričio 23 d. nepagrįstai buvo grindžiamas ne tą pačią dieną, o 2021 m. lapkričio 24 d. ir 2021 m. lapkričio 26 d. surašytais faktinių aplinkybių konstatavimo protokolais, tačiau nenurodo, kokios konkrečios skolininkės teisės tuo buvo pažeistos. Aptariamu požūriu atkreiptinas dėmesys, kad [CPK](#) 635 straipsnyje nenustatytas reikalavimas antstoliui faktinių aplinkybių konstatavimo protokolą surašyti faktinių aplinkybių atsiradimo dieną.

Dėl už sprendimo, įpareigojančio skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą skiriamos baudos dydžio nustatymo

58. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad įstatymų leidėjas suteikė diskreciją teismui, nustačiusiam, jog skolininkas neįvykdė teismo sprendimo, kiekvienu konkrečiu atveju nustatyti skiriamos baudos dydį, kuris ribojamas tik maksimalia suma. Tai reiškia, kad teismas, parinkdamas baudos dydį, nesaistomas jokių konkrečių įstatyme įtvirtintų nuostatų ar kriterijų. Tokiu atveju teismas privalo vadovautis bendraisiais [CPK](#) taikymo principais – aiškindamas ir taikydamas įstatymus ir kitus teisės aktus privalo vadovautis teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principais ([CPK](#) 3 straipsnio 1 dalis). Teismas taip pat turi atsizvelgti į ginčo šalių teisinių santykių prigimtį, kilusius padarinius dėl teismo sprendimo neįvykdymo, jų poveikį išieškotojo ir visuomenės interesams, kokioms vertybėms ir kokių mastu nutarties nevykdymas darė įtaką ir kaip tai paveikė skolininko ir išieškotojo turitinius interesus, ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-199-248/2017](#), 62 punktą).
59. Baudos skyrimo tikslas – paskatinti skolininką vykdyti antstolio reikalavimą, o ne jį nubausti, todėl teismas, svarstydamas baudos dydį už tęstinį pažeidimą (nevykdymą), gali modeliuoti, kaip veiksmingai nustatomas baudos dydis padėtų paskatinti operatyviau vykdyti antstolio reikalavimą. Tačiau už sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymą [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta bauda atlieka kompensavimo funkciją, nes skiriama išieškotojo naudai kaip satisfakcija dėl laiku neįvykdytos prievolės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-454/2009](#); 2012 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-513/2012](#); 2021 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-157-916/2021](#), 52 punktą).
60. Kasacinio teismo taip pat yra išaiškinta, kad, sprendžiant klausimą dėl baudos, skirtinos pagal [CPK](#) 145 straipsnio 9 dalį, ir jos dydžio, reikšminga tai, jog bauda turi skatinti teismo nutarties dėl laikinosios apsaugos priemonės taikymo vykdymą, būti veiksminga, atgrasanti nuo laikinosios apsaugos priemonės nevykdymo. Taip pat būtina vadovautis ir bendraisiais teisingumo, protingumo bei sąžiningumo principais, atsizvelgiant į ginčo šalių teisinių santykių prigimtį, kilusius padarinius dėl teismo nutarties nevykdymo, nevykdymo motyvus ir poveikį šalių ir jų nepilnamečių vaikų interesams ir pan. Kiekvienu atveju klausimas dėl baudos pagal [CPK](#) 145 straipsnio 9 dalį skyrimo ir jos dydžio svarstyti ir vertinti individualiai, atsizvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes (*mutatis mutandis* (su būtinais (atitinkamais) pakeitimais) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-71-687/2020](#), 42 punktą).
61. Teisėjų kolegija nurodo, kad bauda turi skatinti teismo sprendimo vykdymą, būti efektyvi, atgrasanti nuo teismo sprendimo nevykdymo. Teismui skiriant baudą už teismo sprendimo nevykdymą būtina vadovautis ir bendraisiais teisingumo, protingumo bei sąžiningumo principais, atsizvelgti į ginčo šalių teisinių santykių prigimtį, kilusius padarinius dėl teismo sprendimo neįvykdymo, nevykdymo motyvus ir poveikį skolininko ir išieškotojo turiniams interesams, kad baudos dydis neskatinėtų nevykdyti teismo sprendimu nustatytos tėvo bendravimo su vaiku tvarkos. Kiekvienu atveju klausimas dėl baudos pagal [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalį dydžio svarstyti ir vertinti individualiai, atsizvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes.

62. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad L. V. 2022 m. lapkričio 23 d. ir 2021 m. gruodžio 16–17 d. nevykdė teismo sprendimo dėl nepilnametės dukters bendravimo su tėvu S. V.. [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta galimybė skirti iki 300 Eur baudą už kiekvieną sprendimo nevykdymo dieną. Taigi, paskirta 500 Eur bauda nėra didelė, palyginus su galima maksimalia (900 Eur) bauda. Teismai atsižvelgė, kad šiuo atveju bauda skiriama ne dėl delsimo įvykdyti sprendimą, o dėl konkrečių teismo sprendimo nevykdymo epizodų.
63. Spręsdami dėl baudos dydžio teismai pagrįstai įvertino, kad bauda už teismo sprendimo nevykdymą L. V. skiriama ne pirmą kartą, kad ji skiriama už ne vieną nevykdymo epizodą.
64. Teismai taip pat pagrįstai nurodė, kad skiriama bauda turi skatinti vykdyti teismo sprendimą. Tuo atveju, jei skolininko turtinė padėtis gera, bauda taip pat turi būti didesnė, nes kitaip nebus pasiektas jos skyrimo tikslas. Tai nelaikytina skolininkės diskriminacija, nes bauda, kuri skolininkei būtų finansiškai nereikšminga, neskatinėtų jos vykdyti teismo sprendimo. Atkreiptinas dėmesys, kad 2019 m. skolininkei buvo skirta 50 Eur bauda už laikinosios apsaugos priemonės (laikinos bendravimo su vaiku tvarkos) nevykdymą. Besikartojantys bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimai, kuriuos padarė skolininkė, rodo, kad jai paskirta tokio dydžio bauda nebuvo efektyvi.
65. Atsižvelgdama į pirmiau nurodytas aplinkybes teisėjų kolegija atmeta kaip teisiskai nepagrįstą kasacinio skundo argumentą, kad bauda buvo paskirta diskriminaciniais pagrindais.
66. Kasaciniame skunde taip pat nurodoma, kad pagal formuojamą kasacinio teismo praktiką analogiškose bylose skiriama kelis kartus mažesnė – 100 Eur vienkartinė bauda.
67. Aptariamam aspektui teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Pabrėžtina, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapачios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3-701/2020](#), 59 punktas).
68. Kasaciniame skunde remiamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimis civilinėse bylose Nr. e3K-3-160-378/2019 ir [Nr. 3K-3-157-916/2021](#), kuriose skolininkams buvo skirta po 100 Eur bauda, tačiau ignoruojami skirtumai tarp nagrinėjamoje byloje ir pirmiau nurodytose bylose nustatytų aplinkybių:
- 68.1. Skirtingai nei bylose [Nr. e3K-3-160-378/2019](#) ir [Nr. 3K-3-157-916/2021](#), nagrinėjamoje byloje bauda skirta net už tris teismo sprendimo nevykdymo epizodus.
- 68.2. Skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, bylose [Nr. e3K-3-160-378/2019](#) ir [Nr. 3K-3-157-916/2021](#) pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nebuvo nustatę skolininkų turtinės padėties, o kasaciniuose skunduose ja, kaip baudos dydžio nustatymo kriterijumi, nebuvo remiamasi. Pažymėtina, kad, remiantis [CPK](#) 353 straipsnio 1 dalimi, kasacinis teismas yra saistomas kasacinio skundo argumentų, be to, pats faktinių aplinkybių nenustato.
- 68.3. Skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, civilinėje byloje [Nr. e3K-3-160-378/2019](#) buvo sprendžiama dėl baudos skyrimo skyrium gyvenančiam tėvui, nevykdančiam pareigos bendrauti su vaiku.
- 68.4. Skirtingai nei bylose [Nr. e3K-3-160-378/2019](#) ir [Nr. 3K-3-157-916/2021](#), nagrinėjamoje byloje nustatytas teismo sprendimo nevykdymo pakartotinumumas – 2019 m. skolininkei buvo skirta 50 Eur bauda už laikinosios apsaugos priemonės (laikinos bendravimo su vaiku tvarkos) nevykdymą.
69. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias baudos už teismo sprendimo nevykdymą, skyrimą. Atsižvelgiant į tai, skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis paliktina nepakeista ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

70. [CPK](#) 593 straipsnyje reglamentuojama vykdymo proceso metu teismui pateiktų pareiškimų, tarp jų antstolio pareiškimų dėl baudų skyrimo [CPK](#) VI dalyje nurodytais atvejais, nagrinėjimo tvarka (šio straipsnio 2 dalis). To paties straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus pareiškimus vykdymo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
71. Suinteresuotas asmuo S. V. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo priteisti iš L. V. 400 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Remdamasi [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalimi, teisėjų kolegija suinteresuoto asmens prašymo netenkina.
72. Kasaciniu skundu L. V. nekelia klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose. Taigi šis klausimas nėra kasacinio nagrinėjimo dalykas, ir teisėjų kolegija nenustatė pagrindo išeiti už kasacinio skundo ribų ([CPK 353 straipsnio](#) 1, 2 dalys).
73. Išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, kasaciniame teisme nepatirta.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 21 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys